

SMRT MULTIKULTURALIZMU - SLOBODA KAPITALIZMU

Piše: Amer Kapetanović (VPI BiH- www.vpi.ba)

Velike su riječi izgovorene posljednjih mjeseci u SR Njemačkoj. Toliko velike da povratka više nema. U zemlji u kojoj je prije nekih pet godina ozbiljnim grijehom smatrano čak i isticanje nacionalne zastave na privatnom balkonu (bilo da je svadba ili natjecanje nacionalnog nogometnog tima), sada se javno spaljuju dileme – da li je multikulturalizam na samrti ili je već umro. I ne samo to, nego da li je zapravo dotle došao zato što se odbio nakalemiti na evropsku judeo-kršćansku granu. Šta se događa u zemlji Germaniji? Ništa što se već nije počelo događati u Holandiji, Danskoj, Francuskoj, pa ako hoćete i u postojbini multikulturalnog melting-pota u SAD-u. Globalna finansijska kriza zatresla je koncept evropske socijalne države i ugrozila blagostanje ili pak privid u kojem je većina zapadno-evropskih društava živjela posljednjih četrdesetak godina. Zapad, kao motor globalizacije, ubrzao je do te mjere da je samom sebi došao iza leđa, te se u drugom krugu sudara sa sporim, nekompatibilnim i, samim tim za zapadne pojmove, retrogradnim istočnim društvima. Posebno onima koja počivaju na drugim religijama, a Islam je tu, po svemu sudeći, najmarkantniji. Krivci za finansijsku krizu traže se posvuda, a najlakše ih je prepoznati među onima koji se najviše razlikuju, koji su došli trbuhom za kruhom, «da se nasele, da uzmu posao i socijalna primanja, uz to još i nametnu svoj sistem vrijednosti». Kriza ubija toleranciju, opasno pojednostavljuje odgovore na među-civilizacijska pitanja i otvara prostor za ultra-konzervativno buđenje. Štaviše provocira crno-bijele odgovore o «našim društvenim vrijednostima» i došljacima koji se uporno odbijaju integrirati, to jest prihvatiti te vrijednosti.

Sarrazinov fitilj

Bivši senator za finansije Berlina, Thilo Sarrazin, bio je među prvima sa vrha koji se odvažio, sa gore navedenih pozicija, javno proglasiti poraz modernog njemačkog multikulturalizma. U knjizi «Deutschland schafft sich ab» (nešto kao : Njemačka se

samoukida) Sarrazin je svoje teze postavio na sljedeći način: njemačka autohtona populacija stari, rađa manje djece i prijeti joj bijela kuga. Turci i ostali imigranti (Turci su ovdje u prvom planu jer u Berlinu turska populacija odavno je prešla 10% ukupnog broja stanovnika) neuporedivo su mlađa populacija sa visokom stopom nataliteta i relativno niskom stopom obrazovanja. I tu onda Sarrazin, vrlo selektivno dakako, (zlo)upotrebljava statistiku, poziva upomoć i nauku nebi li odbranio tezu o imigrantima koji potihom preuzimaju Njemačku. Kako su uglavnom slabije obrazovani i odbijaju da se integriraju, Njemačkoj dugoročno prijete socijalni i ekonomski problemi. Jeste da je Sarrazin smijenjen sa mjesta člana Upravnog odbora njemačke Centralne banke i da je njegova knjiga vrlo argumentirano iskritikovana iz brojnih intelektualnih uporišta, ali je isto tako tačno da je doživjela deveti reprint u milionskom tiražu. Dakle, veliki broj znatiželjnika i poklonika. O zaradi da i ne govorimo. Do te mjere da je njemački nacionalni radio, vrlo ozbiljna medijska kuća, organizirao panel na temu – šta je sve tačno u Sarrazinovim tezama. A bit će da su njegove teze opća mjesta iz svakodnevnog života o kojima se ispotiha uz kafu razgovara: imigranti žive u getu, slabo govore njemački ili ga uopće ne žele naučiti, svaki drugi ili treći napušta školu itd...

Iz debate u debatu postajalo je, naime, jasnije kako je Sarrazin samo najhrabriji među brojnim istomišljenicima. I da mu ne može naškoditi ni jaka i sinhronizirana intelektualna opozicija, koja je njegovo djelo nazvala pseudo-naučnim, rasističkim, novom eugenikom.... Konzervativna politika je pažljivo sačekala reakciju javnosti na Sarrazinove teze i onda se, kad je vidjela da Sarrazin ipak nije spaljen na intelektualnoj lomači, naprosto, onako kako to samo politika umije, angažovala oštro i neodmjereno. Tako je predsjednik bavarskog CSU-a, Horst Seehofer, u sada već poznatih sedam tačaka, poručio, prekinut glasnim aplauzom, kako Njemačkoj više ne trebaju imigranti, a posebno ne oni iz «stranih kultura kao što su islamske». CSU je prije tri godine pretrpio historijski poraz u Bavarskoj i sada se pokušava vratiti na velika vrata. Predsjednik Christian Wulf (CDU), svjestan opasnosti ovih poruka, pokušao je, uoči zvanične posjete Turskoj, ublažiti oštrinu debate izjavom kako je «Islam sastavni dio njemačkog društva». Kancelarka Merkel, koja, kako sama kaže,

ulazi u jesen svojih političkih odluka ali ne i u jesen svoje političke karijere, ne vidi ništa sporno u tome da je Islam sastavni dio njemačkog društva, ali joj ne preostaje ništa drugo nego da, uoči za CDU važnih izbora u Baden Wuerttembergu, konsolidira biračko tijelo i javno mu potvrdi ono što želi čuti – multikulturalizam u Njemačkoj se ozbiljno izlazio, jer se imigranti nisu uspjeli prilagoditi.

Zašto je važna njemačka poruka?

Da li multikulturalizam u Njemačkoj moguće spasiti tako što će ga se vratiti u demokršćanske okvire? Kritika kaže kako se to ne smije ni pokušati, jer kršćanstvo u Njemačkoj nije državna religija, nego institucionalno artikulirana religijska volja pojedinaca koji u ime toga izdvajaju 450 miliona eura crkvenog poreza godišnje. Tek u takvoj atmosferi, a i Ustav je slično odrezao, moguće se vratiti dijalogu što su ga još prije deset godina započeli «Zeleni» sa tezom da Njemačka konačno mora prihvatiti činjenicu da je useljenička zemlja i da generacije imigrantske djece, rođene u Njemačkoj posljednjih tridesetak i više godina, nisu nikakvi došljaci, nego naprotiv ravnopravni njemački građani sa svim svojim vjerskim i kulturnim specifičnostima. No, ne radi se ovdje o nikakvom idealizmu, nego o neumoljivoj ekonomskoj empiriji. Njemački industrijalci i statističari već nekoliko godina upozoravaju na opasni debalans u ponudi i potražnji radne snage, a sve usljed rapidnog starenja populacije. Njemačka, kako tvrde, gubi 400,000 radnih mjesta godišnje, te joj je, da bi zadržala kurs ekonomskog oporavka, potrebno osvježenje koje može naći jedino u uvoznjoj radnoj snazi. Radi se o gubitku vrijednosti jednog procenta bruto nacionalnog dohotka i zato ga je što prije potrebno smanjiti. Kako? Liberali traže uvoz visoko kvalificirane radne snage. Konzervativna baza CDU-a i CSU-a bi radije da se radna imigracija, a ako baš mora, onda da se pribjegne selektivnom otvaranju vrata po principu –prvo oni koji su najbliži našim vrijednostima.

Pukotina u vladajućoj koaliciji zapravo je odraz podjele u njemačkom društvu. Zašto je ova njemačka debata važna za budućnost EU, a samim tim i našu u Bosni i Hercegovini? Ako multikulturalizam nije moguć u Njemačkoj koju je u godinama nakon Drugog svjetskog rata i ideološke podjele podigla do treće ekonomske sile u svijetu i kičme EU upravo otvorenost prema gast-arbeiterima (gostujućim

radnicima) koji se nikada nisu vratili kući, dakle svježoj radnoj snazi i njihovim idejama, onda nije moguć ni u EU u cjelini. Mi u Bosni i Hercegovini sve uglas kad god možemo vadimo svoj jedini džoker iz rukava – multikulturalizam- e da bi nam se sada sa najviših pozicija evropske politike poručilo kako on zapravo ne postoji. Sve i da je riječ o oštroj predizbornoj retorici, taktičkom skretanju pažnje sa gorućih socijalnih tema, vraćanje u desni spektar nakon kratkih izleta u centar, previše je. Ponajprije jer se ovdje ne radi samo o retoričkom poigravanju sa multikulturalizmom, nego je riječ o suštinskim razlikama u pogledima na budućnost EU, njenog proširenja, njenog socijalnog koncepta i građanskog duha. Priča o njemačkom multikulturalizmu zapravo je indirektna poruka kako smo svi mi drugi i drugačiji preozbiljno shvatili evropsku mutli-kulti paradigmu. Gast-arbeiteri su zapravo samo gostujući radnici koji se jednoga dana ipak trebaju vratiti kući. I ponijeti natrag svoju kulturu i navike. Mjesta ima samo za one koji su spremni na asimilaciju. I to sve manje.